

Ansvar i råstofgrave - vurdering af ansvar for skader på gæster

Af cand. jur. Jette Haugaard, Skov- og Naturstyrelsen, Hav- og Råstofkontoret

Som svar på Klaus Rønholts indlæg om gæsters færdsel i råstofgrave bringer vi her et indlæg fra Skov- og Naturstyrelsen.

Geolog og produktionschef Klaus Rønholt, Faxe Kalk citerede i en artikel i sidste nummer af GeologiskNyt en medarbejder fra Skov- og Naturstyrelsen for, at det juridiske ansvar, hvis en ulykke skulle indtræffe, falder tilbage på ejeren eller brugeren af råstofgraven. I den forbindelse efterlyste Klaus Rønholt, at Skov- og Naturstyrelsen tager initiativ til at få afklaret, hvem der har ansvaret, hvis gæster kommer til skade under besøg i en råstofgrav.

Det skal påpeges, at udtalelsen var et synspunkt i forbindelse med den del af diskussionen, der drejede sig om uafskærmede transportbånd, maskineri m.m. Udtalelsen skulle ikke dække den generelle besøgs-situation, men Styrelsen vil benytte lejligheden til at følge Klaus Rønholts opfordring.

Hvem der har ansvaret, hvis gæster kommer til skade under besøg i en råstofgrav, er forsøgt klargjort i dette indlæg. Der gennemgås forskellige eksempler, hvor ansvaret i hvert tilfælde vurderes. Det skal dog understreges, at vurderingen af ansvarsreglerne er Skov- og Naturstyrelsens opfattelse, og at det i sidste ende er domstolene, som afgør spørgsmål om erstatningskrav.

Besøgende i råstofgrave

Der skelnes mellem to personkredse med adgang til råstofgravene. Den ene kreds er personer, som kommer til råstofgraven i ejerens interesse og som et led i disse personers arbejde. Personerne kan f.eks. være ansatte, handlende, håndværkere eller kunder. Over for denne personkreds er ejeren ansvarlig efter dansk rets almindelige erstatningsregler, culpareglen. Dvs. der skal betales erstatning for de skader, som ejeren forsætligt eller uagtsomt forvolder ved uforsvarlige handlinger. Ejeren er således forpligtet til at sørge for, at personerne ikke kommer til skade ved færdsel i råstofgraven.

Den anden kreds af personer med adgang til råstofgraven er gæster, som besøge råstofgraven på eget initiativ, og som

ikke udfører opgaver eller arbejder i ejerens interesse. Gæster til råstofprofiler kan henføres under denne gruppe, idet de ikke færdes i råstofgraven i medfør af ejerens interesse. Dette synspunkt må også gælde, selvom der er åbnet mulighed for at færdes i råstofgrave på egen hånd for at se råstofprofiler.

Ansvarsvurdering

Gæsters færden i råstofgrave kan sidestilles med anden færdsel i naturen, eksempelvis i statskovene, hvor færdsel som udgangspunkt sker på eget ansvar. Hovedreglen er, at den besøgende må tage skoven eller råstofgraven som den er. Ejeren af en ejendom har en normalt pligt til at foretage tilsyn med ejendommen, og dette gælder også råstofgrave. Hvis der er almindelig adgang

“Med advarsel om at der kan være fare for nedstyrtning, sammenfald eller skred, vil personkredsen, som på eget initiativ og af egen drift færdes i råstofgraven, ikke kunne rejse erstatningskrav over for ejeren”.

til en råstofgrav, anlægges der en mindre restriktiv vurdering af, hvilket tilsyn ejeren skal føre med råstofgraven og dens indretninger, end hvis der tales om eksempelvis en råstofgrav, hvortil der ikke er mulighed for almindelig færdsel.

Hvis ejeren imidlertid er bekendt med, at der er opstået en farlig situation, må han dog være forpligtet til at gribe ind og fjerne faren inden for en rimelig tid. Denne pligt er udslag af, at ejeren på grund af sin professionelle indsigt er bekendt med, at ejendommens tilstand kan udvikle sig til en farlig tilstand.

Ovennævnte generelle betragtninger fritager ikke ejeren for eventuelt ansvar efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Om en konkret skade udløser erstatningsansvar, beror på, om ejeren har handlet uforsvarligt eller udvist uforsvarlig passivitet eller undladelse, samt om der er den fornødne årsagssammenhæng mellem ejerens adfærd i den konkrete situation og skadens opståen.

Særlig risiko

Hvis der er en særlig risiko ved at færdes i et område, og risikoen vanskeligt vil kunne opdages af ikke-kyndige, må ejeren advare mod faren. Hvis ejeren f.eks. har skiltet - „Der er fare for sammenstyrtning og skred, færdsel i forbindelse med besøg af råstofgraven og råstofprofilerne sker på eget ansvar“ - har ejeren fortalt, at sammenstyrtning og skred er en påregnelig fare ved at færdes i råstofgraven. Med denne advarsel vil personkredsen, som på eget initiativ og af egen drift færdes i råstofgraven, ikke kunne rejse erstatningskrav over for ejeren.

Da det ikke er ualmindeligt, at en udgravning eller skrænt i en grusgrav skrider sammen, har ejeren ikke en generel pligt til at være aktiv og opsætte afskærmning af alle udgravninger eller skrænter. Hvis ejeren derimod som nævnt ovenfor på grund af sin professionelle indsigt er vidende om, at noget kan være farligt, er han pligtig til at advare.

Dog kan der være eksempler, hvor man alligevel vil forlange, at en besøgende i råstofgraven bør gøres opmærksom på fare, og hvor ejeren for at blive fritaget for et eventuelt erstatningsansvar bør foretage sig noget aktivt. F.eks. antages en sådan hand-

“Dog kan der være eksempler, hvor man alligevel vil forlange, at en besøgende i råstofgraven bør gøres opmærksom på fare. . .”

lepligt at være påkrævet, hvor en gangsti eller markvej ender brat ved en gravekant. Det vil pga. den synlige sti ikke være umiddelbart indlysende, at man ikke bør færdes på stien eller markvejen. Ejeren er derfor forpligtet til at opstille enten en advarsel eller afspærring, hvis han vil være sikker på ikke at blive erstatningsansvarlig.

Der henvises i den forbindelse til de regler for færdsel i grus- og sandgrave, som branchen har udarbejdet (Vejledning fra BSR 5). Det fremgår heraf, hvorledes der kan skiltes og afspærres. Vejledningen beskriver blandt andet, at områder, hvor offentligheden ikke må komme, skal være forsynet med skilte. Hertil kommer, at det kan være nødvendigt at spærre med en bom eller en kæde ved indkørsler til graven. ■